

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicorum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

Visszapillantás.

(*) A f. hó 12-én felolvasott királyi kézirat az országgyűlést csaknem három hónapra, szeptember 28-ig elnapolta. Egy eseményekben gazdag, fordulataiban meglepő, eredményeiben ma még kiszámíthatatlan ülésszak zárult le ez alkalommal. Mi, ha visszatekintünk a leolyt évre, megelégedéssel szemlélhetjük ügyeink jobbrafordulását, helyzetünk javulását és e tapasztalataink felébresztik bennünk a reményt, hogy nem küzdöttünk, nem küzdünk hiába, hogy, ha el nem csüggedünk, győzelemre vesszük zászlónkat.

Egy évvel ezelőtt elveink s azoknak minden számbavehető harcossága egy ádáz, kiméretlen és durva ellenséggel állottak szemben minden téren, kik előtt minden mód tisztességes, minden eszköz megengedett volt, mely a keresztény restauratio munkájának tönkretételére irányult.

Ma is ellenséggel állunk szemben, de oly ellenséggel, amely ellenfelével szemben is respektálja a tisztesség törvényeit. Egyházunkra, vallásunk érdekeire tőle sem várhatunk sok jót, mert az alap, melyen áll, ősi ellenségünk; de tegyvérei, legalább amelyekkel jelenleg küzd ellenünk, nem nemtelenek.

Gondoljunk csak vissza az elmúlt években lefolyt néppárti gyűlések elleni

undok hajszára, azok durva megzavarására, s hasonlítsuk össze ezekkel újabb népgyűléseinket, s belátjuk, hogy e részben is nagyot javult helyzetünk.

Nem is olyan nagyon régen a liberális sajtó önmagát multa felül a néppárt, s különösen a népgyűlések gyalázásában. Amit Bánffy hűséges szolgái a főispánoktól le egész az utolsó anyakönyves urig tetteleg műveltek, azt cselekedték a Machabeusok ma már csak tollal harcoló vérserinti utódai. Először megütköztek azon a vakmerőségen, hogy a néppárt élni és mozogni merészel; azután jött a durva támadás, majd a legmaróbb guny nyilai, végre az agyonhallgatás sokszor beváló módszere. Egyik sem használt s ma már ott vagyunk, hogy legtöbbször rövid, de eléggé tárgyilagos tudósításokat olvasunk a keresztény magyar nép mozgalmáról. Eredménynek egyelőre ez is valami.

Csak egy évvel ezelőtt is szálló-ige volt, hogy a néppárt a nemzetiségekkel paktál, állam és hazaellenes tendenciákkal van titkon szaturálva. Szinte képtelenségnek tetszett e fellogás ellen küzdeni, oly világosnak látszott a liberális zsidó jerichói trombitái által országszerte hirdett ezen képtelen hazugság. A néppárt nemes büszkeséggel, emelt fővel állott ez otromba rágalommal szembe, elvei tisztaságának érzetében várva az időt, midőn

a reá dobott sár önként visszahull azok fejére, akik azt reá hányták. Tudjuk, az „ex-lex“ napjaiban a néppárt első sorban állott azok táborában, kik az alkotmány védelmére a végső elkeseredett harcokat vívták, csodálatos, de igaz, a „nagy“ hazafiak: Tisza, Bánffy et Comp-pal szemben.

A megtörténteket eltagadni nem lehet s ezért a még pár hónappal ezelőt teljes tüdővel hangoztatott sok ostoba beszéd, ma már mint nevelés, elhallgatott.

A néppárt emberei erőkhöz méltó helyet foglalnak el a törvényhozás házában, mert ellenségeik is kénytelenek kalapot emelni a kitartás, tudás és jellem előtt, melylyel a kisdé csapat elveit hangoztatja, igazaiért a liberalizmus roppant hádával szembeszáll.

E mellett gyűléseink tovább folynak a nép között, hírlapjaink, köreink a politika és társadalmi terén fáradszónal nélkül az alapot, melyen bizton reméljük, egy új, egy jobb kor épülete fog egykor felemelkedni. Mennyire impozáns lehet e mozgalom kívülről szemlélve, sejtethetjük abból is, hogy a protestans lapok már-már péniányképnek állítanak bennünket, egyházunk igazaiért, jogaiért folytatott küzdelmünket a saját olvasóik elé. Mi tudjuk, hogy e magasztalás még kissé korai; mi ismerjük helyzetünket, tudjuk, hogy köztünk még mindig sokan alusznak, fon-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Daloldj te kis madár ...

*Daloldj te kis madár búhajos éneked,
Szerettesd meg velem ismét az életet;*

*Hisz kívüled s a szép, illatos virágon
Úgy sem szereted már semmit e világon.*

*Dal s virág tölti el ábrándos lelkemet,
Ezeknek szenteltem örök szerelmemet.*

Tövis.

A humorról.

VI.

E cikkben a művészet lázzal és izgalommal telített légkörében jelentkező humorral fogunk foglalkozni; különösen a színészpályára maga romantikus össze visszacsátásával szolgálatát jó talajt a humornak. Az alakok, melyeket ott mozogni látunk, minden egyéni komolyságuk mellett is sokszor igen komikus világiatásba jutnak excentrikus tulzásaikkal és pathetikus viselkedésükkel.

Leuet-e mulatságosabb helyzetet képzelni mint a melybe egy színfalrágató német színművész jutott, midőn egy kisebb vidéki társulatnál vendég szerepelt?

Lear király volt adandó s a próbán olyan hamis páthossal harsogtatta a levegőt, hogy egyik átkozódó jelenésnél a sugó egyszerre csak hangos jajveszékelésben tört ki.

Nem tudok, nem tudok tovább sugni, — kiáltá egy agyongyötört ember kétségbeesésével, miközben szüntelenül zokogott.

— De hát mi baja van? kérdezik társai.
— A szívem, a szívem ... itt ... oh, nem birom, nem birom tovább ... ez a jelenet ... és egyre törülgette könyekben uszó szemeit.

A vendég művész maga is megilletődött a sugó fájdalmának ez elementáris kitörésén, de másrészt felette bizelgett húságának, hogy már a próbán is ily megrendítő tragikus hatást ért el.

— Odamegy a sugóhoz s csillapítani kezdi.
— Vegyen erőt magán, fiatal ember, legyen férfi.

De a sugó csak egyre jajveszékelte:
— Oh, ön nem tudja, hogy mennyit szenvedek.

— Igazán? Nos hát akkor hagyjuk félbe kissé a próbát. Jöjjön csak barátom, — mondá

halkan, — itt van két forint, menjen a vendéglőbe, igyék néhány pohár jó bort, erősítse meg a szívét s majd azután folytatjuk a próbát.

A sugó zsebre vágta a két forintot és kimondhatatlan csüggedtséggel távozott.

Féltóra mulva visszajött: arca még akkor is igen kínos lelki állapotot tüntetett fel, de késznek nyilatkozott tovább sugni.

A vendégművész gyöngéden karanfoga és leküzdhetetlen kíváncsisággal tudakolni kezdé:

— Mondja csak, barátocskám, én tisztelem az ön fájdalmát, de mind a mellett kíváncsi vagyok megtudni, hogy melyik jelenetem tett önre oly megrázkódtató hatást.

— Az átkjelenet ...

— Ah, tehát azt hiszi? ...
— Igen, uram, én azt a jelenetet láttam Demintól s most látnom kell, hogy ön azt mint teszi pocsékká! Oh uram, az embert előnti a keserűség ...

Hogy a humor a tragikus jelenetnél mindig a küszöbön áll, azt felesleges bizonyítgatnunk; hisz tudjuk, hogy a fenségest a nevetségost csak egy lépés, vagy mondjuk, egy hajszál választja el.

Ez a hajszál pedig sehol sem szakad el hamarabb, mint az alakos életű színpadon, hol ezernyi tényező közül első sorban a lámpaláz

Rendkívüli olcsó árakért szerezheti be a t. közönség STEININGER SÁNDOR divat-, vászon- és fehérnemű üzletében, a legdivatosabb tavaszi és nyári szöveteket és mosó kelméket, általában elismert jó hírnevű gyárosok készítette vásznak, schiffonok és fehérneműeket, szőnyegeket, csipke és szövetfüggönyöket, stb. efféle cikkeket. „Delént gyönyörű mintákban 38 kr-ért méterenként“ kapható Steininger Sándor Székesfejervár, Nádor-utca 2. szám teljes-köz sarkán levő üzletében.

186. —35.

Mai lapunk 4 oldal.

tolgatnak, — talán kerékkötő is akad itt-ott elvéve, — mégis, valljuk be, jól esik, hogy kezdenek észrevenni bennünket.

A lefolyt év sulyos megpróbáltatásai, újabb sérelmei mellett, sok örvedetes eredménnyel jutalmazta eddigi küzdelmeinket. Másodrangú dolgok ezek, ne ámítsanak el bennünket. Hogy léteznek, az a mi hasznunk, szolgáljanak buzdításul a további harcokban, melyek reánk várnak. Ha csekély számunk, viszálykodásunk és lanyhaságunk dacára eredményt értünk el, mi lesz, ha mindnyájan sikra szállunk?!

Azért: Ad arma Quirites!

„Néhány szó a kisiparosokról.”

E cím alatt lapunk f. hó 13-iki számában egy közlemény jelent meg, mely kisiparosaink bajaival foglalkozik. Eme közleményre válaszul a tegnapi póstával egy másik közleményt kaptunk, a melyet „a másik fél is meghallgattassék” elvéhez híven, egész terjedelmében, úgy a mint vettük, — ime itt adunk:

Tekintetes Szerkesztő ur!

Mély tisztelettel kérem, szíveskedjék a következő soroknak becses lapjában helyt adni:

„Válasz” Mielőtt „szemfüles” ur a „Fejérmegyei Napló 77. számában megjelent cikkének czáfolatába bocsátkoznék ki kell jelentenem, hogy ezike voltaképpen önmagát czáfolja meg. Czikkirő ur először is egy pár szépen kiczirkalmazott mondatban kötelességének tartja a szerkesztőnek hizelegni, — aztán beszél a nagy tökérről, a szabad iparról, a kontárokról és mindezekről elég kegyes elismerni, hogy ólomsúlyként nehezedenek a kisiparos vállára. Ezek után pedig előáll — nagy bölcsen — egy bibliai hasonlattal és egyszerre nekünk ront, hogy hát nem is ez a főbab, hanem az, hogy „tespedtek és lusták” vagyunk; és eléggé vakmerő hozzá hogy e szemérmetlen kifejezéseket igazságosoknak nevezze! Nos, én e méltatlan, bennünket sértő kifejezésekre el fogom engedni a méltó, az érdemszerinti választ. De viszont a leghatározottabban tiltakoznom kell az ellen, miszerint bennünket valósággal meglecikéztessen! Hogy akad köztünk henye, korcs ember, tagadhatatlan tény, de biztosíthatom

játszik közre arra, hogy a méltósággal hampölygő tragikus áradat medréből kiköpköjen.

Igy történt meg egyszer, hogy Lendvay II. Rakóczy Ferenczet játszotta. Zrinyi Boldizsárt, e halálra gyötört mártírt pedig egy kezdő színész, ki esetlenségével folytonosan rontotta a nagy jelenet hatását, midőn a két hazafi Eperjesen találkozik.

Lendvayt ez oly igaztalan dühbe kergette, hogy alattomosan kegyetlenül oldalba dőtte a színpadon támoalgó vérszerinti rokonát s azután a szerephez híven kérde tőle:

— Hát engem ismersz-e?

— Igenis Lendvay ur — mondá Zrinyi Boldizsár, a fizikai fájdalom hatása alatt megfeledkezve arról, hogy a szabadsághős áll előtte. De a humornak még ennél is klasszikusabb jelenete játszódtott le a színpalak között a nemzeti színháznál.

Az ötvenes években ugyanis Ire Aldridge, a világhírű szereosen komikus vendégszerepelt nálunk.

Egy izben Othellót játszotta s a harmadik felvonásban, mely Ciprus szigetén játszik, külső zajra kell aszínpadra lépnie. Ugy de az ügyelő elfelejtette a külső zajt megcsinálni s Ire Aldridge zavarba jött, mert anélkül nem mehet ki a színpadra, mint hogy első szavai a külső zajgás csillapítására vonatkoznak. De hát hogy lehessen valamit csillapítani, a mi nem zajlik? Ez a probléma kinozta a nagy művészt néhány pillanatig, de minthogy csak angolul beszélt, senkivel sem tudta gondolatait közölni.

czikkirő urat, hogy az ur renden legalább is 100 % -al többen vannak ilyenek, mint nálunk kisiparosoknál.

Sajnos, hogy akad ember a kinek szemét szur, hogy a mai nyomorult életviszonyok mellett még mindig akad a kisiparosnak 1-2 hatosa 1-2 pohár borra, míg a pezsgős asztal, a makkó, a ferbli fölött ártatlanul szemet huny, holott e jó urak rendszeren a tőlünk hitelben vett ruhában, cipőben parádézának, dorbézólnak és a melyet sokszor észámra sem fizetnek ki, sőt akárhány esetben szépen meg is szoknek vele. — Ezeket aztán nem nevezik szociális-táknak; nagyon kívánatos lenne, ha czikkirő ur e jó urakat leczikéztetné meg és őket nevezné csalóknak, nem pedig bennünket a miért egyszer-másszor nem tudjuk jelzett időre a munkánkat elkészíteni, mely késésünknek e jelesül fizető urak főokozói.

Eddig még mindég szidni, gyaláznai halottam a gyáripárt, az ugynevezett tucatzatmunkát, végre akad egy ur, ki azt neveztesen fölmagasztalja. Nos, legyen meggyőződve róla t. „szemfüles” ur, hogy ez a hang teljesen „hamis” és a legkevésbé sem érdemi meg a nagy Wagner, hogy bűvös-bájos zenéjébe ilyen éktelen rossz hangzást akar beleolvasztani! Az ilyen rendelőre valóban nincsen szüksége a kisiparosnak, csak boldogítsák a tucatzatmunkát és ne egyék a — mérget kanállal. Czikkirő ur még kegyes igérni, hogy a közel jövőben még egy cikket fog hozni, mely a rabmunkát fogja tárgyalni. Nagyon ajánlatos volna, ha ezt nem tenné, mert félső, hogy ismét a szegény kisiparos életrendjét teszi méltatlan, illetéktelen bírálata tárgyává. Ne áltassa magát azzal, hogy bárkinek is, — mint Ön oly anynyira elmeséni kifejezi magát — a tyukszemére lépett, nem! On czikkével a szívére taposott a kisiparosnak! Még egy pár ilyen védelmezői, támogatói, szószólói kellene a kisiparnak — és elmehtünk annak gyászos temetésére.

Egy kisiparos.

UJDONSÁGOK.

Petőfi-emléktábla.

Dicséretreméltó mozgalom híret halljuk az ország több városából, ama helyekről, hol Petőfi hosszabb-rövidebb ideig tartózkodott. Emléktáblával jelölik meg ama házakat, melyekben a költő lakott, hogy tisztelettel tekintsen mindenki azokra az ócska falakra,

E kinos helyzetből egy zseniális ötlettel vágta ki magát.

A színtalok közt ugyanis egy öreg diszitő állott, közvetlenül Ire Aldridge mellett. A nagy szereosen művész egy tigris-ugrással reá rohan, egyik kezével fojtogatni a másikkal püfölni kezdi.

Az orvul megtámadott természetesen legalább is azt hitte, hogy az a művész megbolondult s hangosan kiabálni kezdett:

— Segítség! Megfojt hagyjon békét! Jaj, végem van!

Ire Aldridgenek csakis ez kellett. Mikor már elég volt a külső zajból, szépen hátra lökte a megkínzottat s kilépett a színpadra.

Mindez alig néhány pillanatig tartott s a közönség legkevésbé sem gyanította, hogy az előtte megjelenő nagy tragikus milyen fejedelmi tréfát rögtönzött közvetlenül kilépése előtt a színpalak mögött.

De a megkínzott diszitőnek sem maradt sok keserűség a szívében. Ire Aldridge előadás után néhány tallért csusztatott a markába és megdicséerte, hogy igen jól csinálta a külső zajt.

E dicséret angol nyelven szólt s így a diszitő azt nem értette meg, de a tallérokat megértette.

Luczián.

melyek egy időre hajlékot adtak a szabadság lángszavú dalmokának.

Más országokban nem várnak hasonló jubiláris alkalmakra, hogy nagyjaik iránt köteles kegyeletüknek kifejezést adjanak. Ott mindefelé szobrok, emléktáblák és szobák hirdetik a nevezetes emberek emlékezetét, ott megbecsülnek minden nyomot, minden tárgyat, mely egy Goethére, Heinerára, vagy Lamartinra vonatkozik. Mi még sokkal hátramaradottabbak vagyunk e tekintetben, talán az az érzék hiányzik bennünk, mely a hasonló szellemek értékét, dicsőségét megbecsülni vagy csak megérteni tudja. Hál' Istennek, az utóbbi időkben mégis haladtunk valamit e tekintetben.

De, hogy az előbb említett mozgalomra visszatérjünk, talán nálunk is helye volna egy ilyen emléktáblának. Általános tudva van, hogy Petőfi 1842. vagy 1843-ban egy ideig Fejérváron színészkedett és sokan emlékeznek az öregek közül, hogy az időtáiban a Szent István utcai Magyar-főle házban lakott, mely most dr. Besenbeck fővárosi orvos tulajdona. Mindenesetre érdemes lenne utána járni ennek a dolognak, csak az illetők ne sajnálják ezt a kis fáradságot. Egy kevés áldozat, a mi jószerevével számba sem jöhet a többi költséges tüntetések mellett — és rövid idő múlva márványba vésett betűk hirdetik itt Petőfi emlékezetét és a mi kegyeletünket!

Rajta hát!

— **Nogáll püspök meghalt.** Magyarországon a kath. egyháznak ismét mély gyászja van. Egyik nagy nevű tudósa, a kath. irodalom méltó büszkesége: *Nogáll* János felszentelt püspök, váradai nagyprépost, folyó hó 19-én Nagyváradon befejezte hosszú, áldásos földi életét. Élete az áldásos munkának, a páratlanul könyörületesszivre valló jótéteményeknek volt szakadatlan láncolata. Irodalmi munkásságával műveiben ércznel maradandóbb emléket emelt önmagának és az a százazrek, melyeket a szegényeknek adományozott, millió könnyet fakasztanak sirja felett. Az örök világosság fényeskedjék neki!

— **A Petőfi-emlékünnap.** A segesvári Petőfi-ünnepélyen a néppártot *Major* Ferenc és *Farkas* József orsz. képviselők fogják képviselni.

— **Kinevezések a megyénél.** A főispán az elhunyt *Jandrók* István m. árvaszéki nyilvántartó helyébe *Máté* Ferenc közig. iktatót az ily megüresedett iktatói állásra pedig *Schöber* Gyula árv. iktatót, ennek helyébe pedig *Kovács* János irnokot, továbbá *Péntek* Ferencz II. oszt. irnokot I. oszt. irnokká, *Zavaros* Agoston rendszerezített dijnokot pedig II. oszt. irnokká nevezte ki.

— **A javítóintézet reformja.** Dr. *Sáára* Gyula vár. bizottsági tag, valamelyik tavaszi közgyűlésen interpellációt intézett a polgármesterhez, melyben a kisiparosok panaszaira hivatkozva, a javító intézetben előállított iparcikkek által azoknak okozott károkat ismertette. Ez alkalommal fölkérté a polgármestert, hogy az illetékes helyen a javító intézeti ipar korlátozását kérelmezze. A polgármester ezt készséggel megígérte, s hogy föllépése meg is hozta a kívánt eredményt, kitűnik a javítóintézet igazgatójának a városi tanácshoz intézett átiratából, melyet ma délelőtt tárgyalt a pénzügyi szakosztály. E szerint az igazságügyminiszter a javító intézet lakóinak jelenleg 120 főnyi létszámát legközelebb 240-re szándékozik emelni, azonkívül az eddig ott meghonosított iparágak apasztása mellett az intézet

növendékeinek a kertészet és mezőgazdaság terén való nagyobb mérvű foglalkoztatását tervezni. Mivel azonban ezidőszent nem rendelkeznek ehhez való földterülettel, azért az igazgatóság arra kéri a városi t. ácsot, hogy a javítottézet keleti oldalán levő telket, melyet most az uhánusok gyakorlóterületül használnak, vagy ingyen, vagy pedig a lehető legkedvezőbb árban engedje át az intézet céljaira. A pénzügyi szakosztály erre vonatkozólag azt javasolja, hogy a kérdéses területet oly árban engedjék át az intézetnek, a mennyiért annak idején a város megvette.

— **Katonai lövész.** *Aba* mellett, *Zichy Jenő* gróf szentiváni pusztáján tegnap nagy sikerű lövésznyt rendeztek a fejérvári honvédlövashadosztály és a második császári és királyi lovagló üteg. A versenyen megjelent *József főherceg* is, a kivel együtt érkezett meg *Zichy Jenő* gróf, *Bolla Kálmán* altábornagy, *Vécsey báró* és *Gromon* államtitkár. A főherceget a versenyterén *Klobucsár* altábornagy, *Perczel József* és *Zech Arnold* vezérőrnagy, *Fajta* és *Taxis* báró dandárparancsnokok, *Fáth* báró főispán és *Husár* alispán fogadták. Megérkezésekor két sár-abai leány gyönyörű virágbokrotát nyújtott át a főhercegnek, ki igen barátságosan fogadta a leányok ajándékát. A tribünhez közel nagy fehér sátrót emeltek a főherceg számára, ott azonban nem sokáig időzött, hanem kíséretével együtt a nagyszámu diszes közönség közé vegyült s ott is maradt a versenyek befejezéséig.

A tisztek 4000 méteres akadályversenyén első lett *Pálffy* százados (Roxelan), második *Belányi* hadnagy (Ujra), harmadik *Huvassy* tiszthelyettes (Pézsma), negyedik *Foerster* százados (Sárga). A második 4000 méteres akadályversenyen első *Sándl* hadnagy (Victoria), második *Rakovszky* hadnagy (Rileanni), harmadik *Jeszenszky* hadnagy (Bánat), negyedik *Mihály* tiszthelyettes (Vida). A 4000 m. tiszti vadászversenyen első *Jeszenszky* hadnagy (Kártárs), második *Rakovszky* hadnagy (Domes tigne), harmadik *Csigó* százados (Rova), negyedik *Oless* főhadn. (Babám). Az 5000 m. akadályversenyen első *Szakszon* Béla főhadn. (Kegyencz), második *Pálffy* százados (Sveedbreed), harmadik *Tombácz* főhadn. (Alvajáró), negyedik *Nagy* báró (Híhetetlen). Vigasz-akadályverseny volt még, 4000 m. pályán; első lett *Puttyáni* hadnagy (Hapa), második *Csigó* százados (Livió). A díjakat *József főherceg*, a honvédtanács, *Zichy Jenő* gróf és a tisztkar adták és *József főherceg* osztotta ki nagy dícsérettel. Este *Zichy Jenő* gróf szentiváni kastélyban nagy lakomát adott.

— **Megnyugtatás.** A városi közigazgatási bizottság legutóbbi üléséből kifolyólag *Alaghy Dezső* iskolaszéki elnök írásbeli megkeresést intézett a kapitánysághoz, melyben fölkerlte a főkapitányt, hogy tekintettel a szülők aggodalmára, sürgősen vizsgálta meg a belvárosi elemi iskola alatt levő *Tógl* és *Montskó*-féle üzleteket, nincse azokban valamely tűzveszélyes anyag. A rendőrség — tekintettel a nagy vakáczióra — siettet eleret tenni a megkeresésnek. A megejtett vizsgálat alkalmával a nevezett üzletekben semmiféle robbanó, vagy egyébként tűzveszélyes anyagot nem találtak, a mit az aggódó közönség nagyobb megnyugtatására ez uton is szívesen konstatálunk.

— **Nyaralók figyelmébe.** Figyelemreméltó tanácsot ad azoknak, a kik nyáron városi lakásukat elhagyni szokták, egy német lap olvasója. Tíz év óta, írja ez a figyelmes ember, az a szokásom, hogy a mikor nyáron városi lakásomat elhagyom, hogy a meleg időszakot nyárilakomban töltsém, szobáim minden zugába egy-egy vízzel telt edényt helyezek el. Ha

azután ősszel visszatérek, akkor ennek a dolgnak igen jótékony hatását érzilem. A víz jórésben elpárolgott, a minék az a következménye, hogy a padló, az ajtók, a butorok és ruhák megtartották a nedvességnek szükséges fokát, a levegő is tiszta maradt és a visszamaradt víz felszínén egy egész sereg moly és más kártékony rovar uszált, a melyek a ruhában és butorban bizonynyal nagy kárt tettek volna.

— **Hirtelen halál.** *Czeglédy Sándor falubattányi* ev. ref. lelkész, folyó hó 18-án hirtelen meghalt. Délután még jó egészségben Ságontemetett, azután kiment a szőlőbe, onnét hazamenve megvacsorázott s rosszul érezve magát, lefeküdt s rövid idő múlva meghalt. A szerencsétlen lelkészt feleségén kívül hét apróbb gyermeke siratja.

— **Tüzek.** Nadapról írja levelezőnk: folyó hó 17-én a délelőtti órákban rémes tüzi lármariasztotta meg a mezei munka következtében csak kevesen otthon levő *nadapi* lakosokat. Ugyanis a nevezett napon idősb. *Reichenbach* Pál nadapi gazda ember házában tűz ütött ki, mely rohamos erővel néhány pillanat alatt az egész házat gazdasági épületeivel együtt tönkretette. A megriadt s kivevő mezei munkások emberfeletti erővel igyekeztek a vész helyére, s csak is annak köszönhető, hogy a különben sűrűn épült falu a nagyobb veszedelemtől megmenekült. Dícséretes szorgalmat fejtettek ki a közellevő sukorói s velencei tűzoltók, kik alig néhány percz múlva a tűz kiütése után ott voltak. A tűz gyermekek játékaiból keletkezett. A kár meghaladja az 1000 forintot, biztosítva nem volt; sajátságos, hogy talán ez az egyetlen ház a faluban, mely nem volt biztosítva. — *Csákvárról* jelentik, hogy ott e hó 15-én *Pál József* háza kigyuladt és teljesen leégett. A később megejtett vizsgálat folyamán kiderült, hogy a tüzet maga a gazda okozta, ki a konyhában kukoricaszárát égetett. A lángok a konyha tetőzetének hasadéka a padlásra hatoltak s így a tetőzetet meggyújtották. — *Patkán* az égháboru okozott egyszerre két tüzet e hó 17-én délután. A villám leütött *Bakai* József házába, de gyorsan alkalmazott segítséggel sikerült az épület egyrészt megmenteni. Ugyanez alkalommal *Füri* Józsefnek a telken levő takarmánybolygáját is meggyújtotta a villám s az teljesen leégett.

— **Czirkusz.** *Hajek Márton* czirkuszigazgatónak a főkapitány megengedte, hogy társulatával a szokott helyen 20 előadást tarthasson. A társulat mely 25 személyből áll és 30 lóval rendelkezik, legközelebb megkezdí működését.

— **Csinosan butorozott szoba kiadó.** Czim a kiadóhivatalban.

Értesítők.

(Folytatás.)

Hatalmas, vaszkos kötet, melyet most kezünkbe veszünk: a székesfejérvári kath. főgymnasium értesítője. Terjedelme 173 oldal, kiállítása a Számer Imre nyomdát dícséri. Az értesítőnek több mint harmadrészt egy hosszú tanulmány tölti ki dr. *Vass Bertalan* ügyes tollából „A középiskolai történettanítás” czímen. Az értekezés a bevezetésen kívül 4 részre oszlik. Az első fejezet tárgyalja a *tanóráz*, a második a *tananyagot*. Itt áttekintést nyerünk 14 európai állam középiskoláinak történeti tananyagáról. A 3-ik fejezet szól a tankönyvről s a taneszközökről, míg a 4-ik rész a tanmódszerről értekezik. — Ezen hosszú tanulmányozást igényelt, gyönyörű nyelvezettel megírt és tanulságos értekezést ajánljuk a szakkörök figyelmébe, szerzőjét pedig kérjük, hogy minél többször lépje meg növendékeit ily kellemes évvégi ajándékkal.

A főgymnasium tanári kara a két tornatanítón kívül 15 rendi és egy világi tagból áll. Legidősebb tagja a tanári testületnek *Alaghy Dezső*, a ki ez idén fejezte be működésének 40-ik évét; legfiatalabb tanárok *Magy Vazul* és *Philipp István*. Legtöbb (18) heti órában tani-

tottak: *Weber Márton* és *Philipp István*; legkevesebb heti órája volt az igazgatón (3) és *Alaghy Dezső* (5) kívül *Török Konstant* tanárnak (13).

A III. rész elősorolja osztályonkint az előadott tananyagot, míg a IV. fejezet az írásbeli dolgozatok czimeit közli az 5-ik osztálytól felfelé a magyar, német nyelvből és görög-pótló irodalmi olvasmányokból.

Az 5-ik pont alatt találjuk az önképzőkör működésének ismertetését. Az önképzőkör vezetője *Török Konstant*, a többi tisztviseelő pedig a 6., 7. és 8. osztály tanulónak sorából került ki. — A körnek 88 tagja volt és tartott 18 ülést; bennük 2 diszgyűlést: október 6-án és márczius 15-én. A kör tagjai összesen tartottak 78 verses szavallást, 4 prózai előadást és 16 felolvasást. Részint pénzbeni, részint könyvtulajtomat 13-at osztott ki a kör, a melyek közül legtöbbet, 3-at *Réhberger* Zoltán nyert el. Az önképzőkör múlt évi vagyoni állapota 1013 frt 69 kr volt; ez idén 1001 frt 58 kr a tényleges vagyon. Az önképzőkör a folyó tanévben egy alapítvánnyal gyarapodott. Dr. *Lauschmann* József hozzatarozói ugyanis 200 frt alapítványt tettek az önképzőkör javára egy oly 7. vagy 8. osztályu tanuló jutalmazására, a ki az önképzőkörben legtöbb munkásságot fejt ki.

Még egy második alapító-levelet is közöl az értesítő, egy, ez idő szerint 80 koronás ösztöndíjról, a melyet *Vajda Odön* Pál, zirczi apát III. Béla, magyar király emlékére alapított a székesfejérvári főgymnasium tanuló javára. Ha még hozzáteszük, hogy ugyanily értékű (2000 kor.) alapítványt tett a zirczi apát a bajai, pécsi és egri főgymnasiumnál is, úgy elmondhatjuk, hogy *Vajda Odön* apát valóban szép és nemes áldozatot hozott a rendje vezetésére bízott ifjúságnak, annak hazafias kegyelvének megörökítésére.

A „Segélyegyesüle” számadásából kitűnik, hogy annak múlt tanévi bevétel-e 880 frtot és 73 kr, kiadása pedig 515 frt 13 kr s így a fölösleg 365 frt 62 kr tett ki, a melylyel együtt a segélyező-egyesület alapítókéje 9461 frt 16 kr-ra rug föl. Ugyanezen egyesületnek bevételeiről s kiadásairól szóló öt évi statisztikai kimutatásból pedig az tűnik ki, hogy az egyesületnek az 1893/4 tanév elején 8046 frt 32 krnyi alapítókéje mai napig 1314 frt 84 kr-ra gyarapodott; az intézet tanári könyvtára 86 művel nagyobbodott 346 frt 07 kr értékben; az ifjúsági könyvtár gyarapodása pedig vétel s ajándék utján 91 darabban 55 munka 208 frt 28 kr értékben. A természetrajzi szertár öre *Chinoranyi* Ede, a szertár gyarapítására fordított összeg pedig 164 frt 64 kr. A természetrajzi szertár öre *Weber Márton*; a szertárra fordított összeg 328 frt 72 kr. A rajzszerzár 22 frt 60 kr, kisebb felszerelésekre pedig 206 frtot fordított az intézet.

Az érdemsorozatból s a statisztikai adatokból kitűnik, hogy az intézetbe 359 rendes és 10 kiharadt, 1 pedig kizárattott, így maradt a tanév végéig 358 tanuló, a kiknek száma a 8 osztály között ekepen oszlik meg: 68, 55, 47, 53, 42, 29, 36 és 25. Aránylag több tanuló van tehát a 4-ik s a 7-ik osztályban. Vallásra nézve a tanulók zöme (286) rom. kath. vallásu; ág. lútv. van 13, ev. ref. vallásu 28, és izrl. vallásu 31 tanuló. Nyelvismeretre nézve 310 magyar nyelvű tanuló van; magyar-német: 39, magyar-német-francia 4. — magyar-horvát 3 és magyar-tót 2 tanuló. A legtöbb gymnasium tanuló kispáros és köztisztviselő szülőitől származik 79 69; a legkevesebb (1) nagykereskedő gyermeke.

A tanulmányi eredmény kimutatásából azt látjuk, hogy legtöbb tiszta jeles tanuló van az első osztályban (7) legkevesebb a 7-ikben (1). Általában véve legtöbb az elégséges ált. osztályzatú tanuló, a kiknek száma 206. A többiek a következő sorrendben következnek egymásra: Mindenből legalább jó; 64 tanuló; egy tantárgyból elégtelen: 32; Mindenből jeles 25; Két tantárgyból elégtelen osztályzatot nyert 16, s kettőnél többől 15 tanuló. Az egyes tantárgyakból elért eredményre a következő adatok vehetnek világságosságot:

Az I. osztályban legkevesebb eredményt értek el a tanulók a latin nyelvből, a mennyi-

ben itt 7 jeles tanulóval szemben 11-en nyertek elégtelen osztályzatot; legjobban haladtak a számtanban, a hol 16 tanuló ért el jeles és csak egy nyert elégtelen osztályzatot. (Megjegyzendő, hogy a vallástánból elért igen kedvező eredmény műnyelven szólva versenyen kívül áll, a mennyiben itt az aránytalanul sok jeles tanjegy mellett az összes osztályokban csak egy tanuló nyert elégtelen osztályzatot.) A második osztályban is legnehezebb volt a latin nyelv (5 jeles, 7 elégtelen), míg a legtöbb sikert a rajz, geometria tanára mutatja föl. (20 jeles, 4 elégtelen.) A III. osztályban legnehezebb volt a német nyelv (3 jeles, 5 elégtelen); legkönnyebb a term. földrajz (23 jeles, 2 elégtelen). A negyedik osztályban ismét a latin nyelv mutatkozik a legnehezebb tantárgynak (7 jel., 8 elégt.) míg a történelem iránt legtöbb hajlammal viselte nek a tanulók (16 jeles, 1 elégtelen.) Az 5-ik és 6-ik osztályban is, úgy látszik nagy kedvvel tanulják a történelmet, mert mindkét osztályban 16-16 tanuló ért el jeles sikert és egy sem bukott meg. Legtöbb nehézséggel jár az 5-ik osztályban a latin nyelv tanulása (5 jeles, 7 elégtelen) s a 6-ikban a mennyiségtan (5. jel., 3 elégt.) A 7-ik osztályban is a mennyiségtan mutatja fel a legkedvezőtlenebb eredményt (5 jel., 3 elégt.), legkedvezőbbet a polit. földrajz (13 jel. 0 elégt.) A nyolcadik osztálynál meg kell jegyeznünk, hogy a történelemben elért eredmény nem áll arányban a 4., 5. és 6. osztályéval, a mi annyival inkább jellemző, mivel itt a tananyag kizárólag a hazai történelmet öleli fel. Az eredmény itt közvetlenül a latin és német nyelv előtt áll 7 jeles osztályzattal (latin és német 5-5 jeles) míg a sokkal nehezebb természetből 19 növendék nyert jeles osztályzatot.

Még egy örvendetes jelenséget kell kiemelni, melyet a felső osztályokban észleltünk. Ugyanis mióta a görög nyelv nem kötelező tantárgya a felsőbb osztályoknak, azóta sokkal kedvezőbb eredmény mutatkozik e tárgynál, a mely azelőtt tudvalevőleg még a törekvő ifjakat is megakasztotta haladásukban. Ennek oka mindenesetre az, hogy most csak azon tanulók választják a görög nyelvet, a kiknek tehetségek s kedvük is van az idegen nyelvekhez, míg a nyelvek iránt kevesebb hajlandósággal bírók a sokkal hasznosabb magyar irodalmat választják s így érthető csak, hogy e két tárgyhól a négy felsőbb osztályban egy elégtelen osztályzatot sem találunk.

A tanulók magaviselete legkedvezőbb volt a 8-ik osztályban, a hol 100% nyert jó jegyet a viseletből. A többi osztály tanulói a következő sorban és arányban nyertek jó osztályzatot a magaviseletből: VII. o. (86.1%); V. o. (81%); VI. o. (75.8%); II. o. (69%); IV. o. (66%); III. o. (57.4%) és I. o. (38%). Látnivaló ebből, hogy magaviselet tekintetében aránytalanul legrosszabbul áll az I. osztály, a mi nem csak azt bizonyítja, hogy népes osztályokat mily nehéz felmérni még a középiskolákban is, de azt is hogy az átmenet a népiskola és középiskola közt nehezebb fegyelem, mint tanulmány dolgában.

Pénzbeli ösztöndíjban és segélyben 33 tanuló részesült az elmúlt tanévben, és pedig 4 tanuló nyert 100 frton felül, 7 kapott 100 frtot, 1 nyert 80 frt, nyolcan 50 frtot, vagy azon felül nyertek, 4-en kaptak 40 frton felül, 3-an 20 frton felül és 6-an 20 frton aluli ösztöndíjat, illetve segélyt. Azonfelül kapott egy tanuló 44 frt jutalmat, 2 tanuló 5-5 frtot, egy tanuló 8 frtot, és 14-en kaptak egy-egy aranyat jutalmul.

41 tanuló részesült könyvjutalomban és 30 tanulónak engedte el az intézet jótékony fűntartója részben vagy egészben a tandíjat összesen 356 frt értékben.

A tanintézet életéből cím alatt megörökítve találjuk az elmúlt tanév minden rendezés mozzanatát. Kiemelendő itt azon három beszéd, mely az intézet gyászának és kegyeletének hű tolmácsa. Az első Török Konstant tanár mondta szeptember 14-én, akkor, midőn a Károlytől Adriáig sok millió ember ajkáról egy jajszó hallatszott, melylyel az árva nemzet elvesztett kegyes Anyját siratta. A második és harmadikat Szilágyi Jenő tanár mondta.

Egyiket harmadik Béla, magyar király teteinek kegyeletes eltakarítása alkalmából; a másikat ápril 11-én, az 1848-iki törvények szentesítése évfordulóján. Mind a három beszéd egész tárházat nyújtja a hazafias és kegyeletes mély érzésből takadt gondolatoknak és eszméknek és méltók arra, hogy az ifjuság ne csak e szünidő folyamán, de később is minél többször elolvassa azokat.

A tornaverseny lefolyása is részletesen le van írva a nyertes tanulók névsoráról kapcsolatban. Ezt befejezi az igazgató bucsuszava, melyet a tanév bezárásakor a tanuló-ifjusághoz intézett.

Kirándulást több ízben tett a gymn. ifjuság a lefolyt tanévben. Ezek között kettőben a kegyelet adóját róta le Vörösmarty Mihály szobránál és Horváth István emléktáblájánál, míg a többi kirándulás a testgyakorlás, a hazai irodalom, történelem, természetrajz és természettan szolgálatában állott.

A tanév alatt beérkezett fontosabb hivatalos iratok közülve vannak az értesítőben, a melynek tartalmát az 1899-1900. iskolai évről vonatkozó tudnivalók közlése fejezi be.

— y — cz.

Gabonaárak.

— 1899. július. 20. —

Buza	8.80-9.
Rozs	6.50-6.60.
Arpa	5.40-6.50.
Zab	5.80-6.
Kukoricza	5.50-

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

Hirdetéseket

a „FEJÉRMEGYEI NAPLO“ részére jutányos árért vesz fel a kiadóhivatal (Szammer Imre könyvnyomda.)

70-41

Vasuti menetrend.

Érvényes 1899. május 1-től október 1-ig.

Budapest	Székesfejervár	N. Kanizsa
indul	érkezik	indul
Szem. v. 6.50 reg.	9.01 d. e.	9.26 d. e.
Gyors v. 8.00 reg.	9.16 d. e.	9.21 d. e.
Szem. v. 1.30 d. u.	3.35 d. u.	3.45 d. u.
Szem. v. 4.25 d. u.	6.22 este	6.32 este
Gyors v. 8.00 este	9.17 este	9.22 este
Szem. v. 9.25 este	11.33 este	11.43 este

*) Csak június 1-től közl. Boglárig.

N. Kanizsa	Székesfejervár	Budapest
indul	érkezik	indul
Szem. v. 12.15 éjjel	4.16 reg.	4.24 reg.
Gyors v. 5.47 reg.	8.27 reg.	8.35 reg.
Szem. v. **)	**)	7.05 reg.
Szem. v. 9.30 d. e.	2.03 d. u.	2.35 d. u.
Szem. v. 2.00 d. u.	6.13 d. u.	6.23 este
Gyors v. 5.03 este	7.48 este	7.58 este

***) Június 1-től Boglártól közlekedik, honnan indul reggel 5 óra 5 perccel.

Június 1-től szept. 15-ig vasár- és ünnepnap közlekedik.

Boglár	Székesfejervár	Budapest
indul	érkezik	indul
Sz. v. 7.35 est	9.45 este	9.51 este

Komárom	Székesfejervár
indul	érkezik
Szem. v. 4.07 reg.	6.54 reg.
Szem. v. 12.14 d. u.	2.27 d. u.
Vegy. v. 6.20 este	11.09 éjjel

Székesfejervár	Komárom
indul	érkezik
Szem. v. 6.15 reg.	8.40 reg.
Vegy. v. 10.00 d. e.	2.50 d. u.
Szem. v. 9.32 este	12.32 éjjel

Székesfejervár	Veszprém	Veszprém	Székesfejervár
indul	érkezik	indul	érkezik
Sz. v. 9.31 d. e.	10.45 d. e.	V. v. 5.23 reg.	6.49 reg.
V. v. 1.00 d. u.	2.33 d. u.	Sz. v. 7.07 reg.	8.22 reg.
V. v. 9.27 este	11.00 éjjel	Sz. v. 4.52 d. u.	6.03 este
		T. v. 7.19 este	10.09 este*)

*) Június 1-től szept. 15-ig minden ünnep és vasárnap valamint csütörtökön közl. Indul Péthről 8 óra 27 p. este.

PFINN JÓZSEF Alapított 1858-ban.

Telep: Palotai-utca. 23.

„CONCORDIA“

TEMETKEZÉSI VÁLLALAT, ÉRCZ- ÉS FAKOPORSÓ RAKTÁRA

Sürgöny-cím: CONCORDIA

SZÉKESFEJÉRVÁR Telefon-szám 79.

Sas-, Jókai- és Iskola-utca sarkán, a „Fekete Sas“ szálloda átellenében.

A legolcsóbb és legdíszesebb temetések elvállaltatnak.

Kullák szállítása a vidék bármely irányába eszközöltetnek. Vidéki megrendelések távirat útján is elintéztetnek.

!!Sírkoszorúk!!

Nyomatott Szammer Imréné, Székesfejervárott.